

Prof. univ. dr. **Mihaela Tăbârcă**

Drept procesual civil

Vol. I. Teoria generală

Ediția a III-a

Cuprins

Abrevieri	XIII
1. NOȚIUNI INTRODUCTIVE.....	1
1. Dreptul procesual civil.....	2
1.1. Definiție.....	2
1.2. Caracterile dreptului procesual civil.....	4
2. Normele dreptului procesual civil	7
2.1. Clasificarea în funcție de obiect.....	8
2.1.1. Aspecte generale	8
2.1.2. Importanța clasificării	10
2.1.2.1. Norme de organizare judiciară	11
2.1.2.2. Norme de competență.....	12
2.1.2.3. Norme de procedură propriu-zisă.....	14
2.2. Clasificarea în funcție de întinderea câmpului de aplicare	18
2.2.1. Aspecte generale	18
2.2.2. Importanța clasificării	20
2.3. Clasificarea în funcție de caracterul conduitei impuse.....	22
2.3.1. Aspecte generale	22
2.3.2. Importanța clasificării	27
2.4. Clasificarea în funcție de natura interesului ocrotit	29
3. Procesul civil.....	30
3.1. Definiție.....	30
3.2. Fazele și etapele procesului civil	30
4. Principiile fundamentale ale procesului civil	33
4.1. Principiul liberului acces la justiție	33
4.2. Principiul dreptului la un proces echitabil, în termen optim și previzibil	40
4.3. Principiul legalității.....	58
4.4. Principiul egalității părților în justiție	63
4.5. Principiul disponibilității	69
4.6. Principiul privitor la faptul că părților le revin obligații în desfășurarea procesului	81
4.7. Principiul potrivit căruia terții au obligația să sprijine realizarea justiției	85
4.8. Principiul bunei-credințe în exercitarea drepturilor și în îndeplinirea obligațiilor procesuale.....	88
4.9. Principiul dreptului la apărare.....	95
4.10. Principiul contradictorialității	106

4.11. Principiul oralității	121
4.12. Principiul nemijlocirii	125
4.13. Principiul publicității	127
4.14. Principiul desfășurării procesului în limba română	131
4.15. Principiul continuității completului de judecată	132
4.16. Principiul privitor la încercarea de soluționare amiabilă a litigiului	134
4.17. Principiul rolului judecătorului în aflarea adevărului	137
4.18. Principiul respectului cuvenit justiției	148
4.19. Obligația respectării principiilor fundamentale	150
2. ACȚIUNEA CIVILĂ	151
1. Declanșarea procesului civil. Acțiunea civilă – mijloc de restabilire a dreptului subiectiv încălcat	152
2. Acțiunea civilă	153
2.1. Particularități	153
2.2. Noțiune.....	154
2.3. Elementele acțiunii civile	155
3. Condițiile de exercitare a acțiunii civile	158
3.1. Aspecte generale	158
3.2. Capacitatea procesuală	159
3.2.1. Capacitatea procesuală de folosință	159
3.2.1.1. Noțiune. Particularități	159
3.2.1.2. Lipsa capacității procesuale de folosință. Invocare	162
3.2.1.3. Lipsa capacității procesuale de folosință. Sancțiunea	163
3.2.1.4. Despăgubiri în caz de anulare a acțiunii.....	164
3.2.2. Capacitatea procesuală de exercițiu	164
3.2.2.1. Noțiune. Particularități	164
3.2.2.2. Reprezentarea. Asistarea. Autorizarea.....	166
3.2.2.3. Curatela specială	169
3.2.2.4. Lipsa capacității procesuale de exercițiu. Invocare	176
3.2.2.5. Lipsa capacității procesuale de exercițiu. Sancțiunea	177
3.2.2.6. Despăgubiri în caz de anulare a acțiunii.....	178
3.3. Calitatea procesuală	178
3.3.1. Noțiune.....	178
3.3.2. Legitimarea procesuală legală.....	188
3.3.3. Justificarea calității procesuale.....	196
3.3.4. Transmiterea calității procesuale.....	197
3.3.5. Situația procesuală a înstrăinătorului și a succesorilor săi	200
3.3.6. Lipsa calității procesuale. Invocare	203

3.3.7. Lipsa calității procesuale. Sancțiunea	203
3.3.8. Despăgubiri în caz de respingere a acțiunii.....	204
3.4. Formularea unei pretenții	204
3.4.1. Condiții de exercitare a dreptului.....	204
3.4.2. Lipsa dreptului. Invocare	211
3.4.3. Lipsa dreptului. Sancțiunea	211
3.4.4. Despăgubiri în caz de respingere a acțiunii.....	212
3.5. Interesul.....	213
3.5.1. Noțiune. Particularități	213
3.5.2. Condițiile interesului	217
3.5.3. Lipsa interesului. Invocare	222
3.5.4. Lipsa interesului. Sancțiunea	223
3.5.5. Despăgubiri în caz de respingere a acțiunii.....	223
4. Clasificarea cererilor în justiție.....	223
4.1. Clasificarea în funcție de scopul material urmărit de către reclamant	224
4.2. Clasificarea în funcție de natura dreptului care se valorifică	236
4.3. Clasificarea în funcție de calea procedurală aleasă pentru valorificarea dreptului	240
5. Apărările în justiție	245
5.1. Aspecte generale	245
5.2. Apărări de fond. Apărări procedurale	246
3. PARTICIPANȚII LA PROCESUL CIVIL	253
1. Instanța de judecată.....	254
1.1. Sensurile noțiunii	254
1.2. Compunerea și constituirea instanței	255
1.2.1. Compunerea instanței.....	255
1.2.2. Constituirea instanței.....	260
1.2.3. Nelegala compunere sau constituire a instanței	264
1.3. Incidente procedurale privind compunerea sau constituirea instanței	266
1.3.1. Incompatibilitatea.....	266
1.3.1.1. Noțiune. Particularități	266
1.3.1.2. Cazuri de incompatibilitate	267
1.3.2. Abținerea și recuzarea	286
1.3.2.1. Noțiune. Particularități	286
1.3.2.2. Procedura de judecată	293
2. Părțile.....	325
2.1. Persoanele care sunt împreună reclamante sau pârâte	326
2.1.1. Noțiune. Particularități	326

2.1.2. Efectele coparticipării procesuale	329
2.2. Alte persoane care pot lua parte la judecată.....	336
2.2.1. Intervenția voluntară	337
2.2.1.1. Intervenția voluntară principală	339
2.2.1.1.1. Natură juridică. Termen de depunere	340
2.2.1.1.2. Admisibilitatea în diferite materii.....	344
2.2.1.2. Intervenția voluntară accesorie.....	346
2.2.1.2.1. Natură juridică. Termen de depunere	346
2.2.1.2.2. Admisibilitatea în diferite materii	349
2.2.1.3. Procedura de judecată a intervenției voluntare	351
2.2.2. Intervenția forțată.....	375
2.2.2.1. Chemarea în judecată a altor persoane.....	375
2.2.2.1.1. Noțiune. Particularități. Termen de depunere.....	375
2.2.2.1.2. Procedura de judecată a chemării în judecată a altor persoane.....	378
2.2.2.2. Chemarea în garanție.....	386
2.2.2.2.1. Noțiune. Particularități. Termen de depunere.....	386
2.2.2.2.2. Admisibilitatea în diferite materii	391
2.2.2.2.3. Procedura de judecată a chemării în garanție	393
2.2.2.3. Arătarea titularului dreptului	402
2.2.2.3.1. Noțiune. Particularități. Termen de depunere.....	402
2.2.2.3.2. Procedura de judecată a arătării titularului dreptului.....	404
2.3. Introducerea forțată în cauză, din oficiu, a altor persoane	408
2.3.1. Cazuri. Particularități. Termen	408
2.3.2. Procedura de judecată	416
2.4. Reprezentarea părților în judecată.....	420
2.4.1. Formele reprezentării. Aspecte generale	420
2.4.2. Reprezentarea convențională a persoanei fizice.....	429
2.4.2.1. Reprezentarea prin mandatar neavocat	430
2.4.2.1.1. Împuternicirea de reprezentare. Particularități	430
2.4.2.1.2. Puterile mandatului „neavocat”.....	433
2.4.2.2. Reprezentarea prin avocat – mandatul avocatului.....	437
2.4.2.3. Încetarea mandatului judiciar	443
2.4.3. Reprezentarea convențională a persoanelor juridice și a entităților fără personalitate juridică.....	449
2.4.3.1. Reprezentarea persoanei juridice	449
2.4.3.2. Particularități privind mandatul.....	454
2.4.3.3. Reprezentarea entității fără personalitate juridică.....	454
2.4.4. Reprezentarea asigurată de consilierul în proprietate industrială	454

2.4.5. Sancțiunea pentru lipsa dovezii calității de reprezentant	454
2.5. Asistența judiciară	458
2.5.1. Ajutorul public judiciar	459
2.5.1.1. Condiții de acordare	459
2.5.1.2. Forme de asistență judiciară – facilități la plata taxelor judiciare	464
2.5.1.3. Forme de asistență judiciară – apărarea și asistența gratuită printr-un avocat desemnat de barou	465
2.5.1.4. Alte forme de asistență judiciară	469
2.5.1.5. Procedura de judecată.....	471
2.5.2. Facilități fiscale acordate persoanei juridice	482
2.5.2.1. Condiții de acordare	482
2.5.2.2. Procedura de judecată.....	483
3. Participarea Ministerului Public în procesul civil	484
3.1. Pornirea acțiunii civile	484
3.2. Participarea la judecată	491
3.3. Exercițarea căilor de atac	509
3.4. Solicitarea executării silite a unor titluri executorii	512
4. COMPETENȚA INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI.....	513
1. Noțiune	514
2. Clasificarea normelor de competență.....	514
3. Competența generală	517
3.1. Competența în materia controlului de constituționalitate	517
3.2. Competența în materie electorală.....	524
3.3. Competența în materia contenciosului administrativ	529
3.4. Competența în alte materii	535
3.4.1. Competența în materia litigiilor de muncă.....	535
3.4.2. Competența în materia actelor de stare civilă	536
3.4.3. Competența cu privire la schimbarea numelui	537
3.4.4. Competența în materie succesorală.....	539
3.4.5. Competența în materia protecției copilului	541
3.4.6. Competența tribunalului arbitral	542
3.4.7. Competența în materia desfacerii căsătoriei	545
4. Competența materială	546
4.1. Competența materială a judecătorei.....	547
4.1.1. Competența privind judecata în primă instanță.....	547
4.1.2. Competența privind judecata în ultimă instanță.....	561

4.1.3. Competența privind judecata altor cereri prevăzute de lege	564
4.2. Competența materială a tribunalului	570
4.2.1. Competența privind judecata în primă instanță.....	570
4.2.2. Competența privind judecata în apel.....	589
4.2.3. Competența privind judecata în recurs.....	590
4.2.4. Competența privind judecata altor cereri prevăzute de lege	591
4.3. Competența materială a curții de apel.....	596
4.3.1. Competența privind judecata în primă instanță	596
4.3.2. Competența privind judecata în apel.....	597
4.3.3. Competența privind judecata în recurs.....	599
4.3.4. Competența privind judecata altor cereri prevăzute de lege	600
4.4. Competența materială a Înaltei Curți de Casație și Justiție	604
4.4.1. Competența privind judecata în recurs.....	605
4.4.2. Competența privind judecata recursului în interesul legii.....	609
4.4.3. Competența privind pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.....	623
4.4.4. Competența privind judecata altor cereri date prin lege în competența sa	639
4.4.5. „Competența” Completului de 5 judecători	641
4.4.6. „Competența” Secțiilor Unite	643
4.5. Competența materială a secțiilor instanțelor și a completelor specializate	643
4.6. Determinarea competenței după valoarea obiectului cererii introduse de instanță	645
4.6.1. Reguli generale	646
4.6.2. Cazul mai multor capete de cerere principale	650
4.6.3. Cererea formulată de mai mulți reclamânți.....	652
4.6.4. Valoarea cererii în cazuri speciale.....	655
4.6.5. Valoarea cererii de plată parțială	657
4.6.6. Valoarea cererii în caz de prestații succesive	657
4.6.7. Valoarea cererii în materie imobiliară	658
4.6.8. Dispoziții speciale	659
5. Competența teritorială	662
5.1. Competența teritorială de drept comun.....	662
5.1.1. Regula generală.....	662
5.1.2. Cazul pârâtului cu domiciliul sau sediul necunoscut	667
5.2. Competența teritorială alternativă	668
5.2.1. Cazul persoanei juridice care are dezmembrăminte.....	669
5.2.2. Cererea îndreptată împotriva unei entități fără personalitate juridică.....	670

5.2.3. Cererile îndreptate împotriva persoanelor juridice de drept public	671
5.2.4. Pluralitatea de pârâți.....	671
5.2.5. Alte cazuri de competență teritorială alternativă.....	674
5.2.6. Competența în materie de tutelă și familie.....	683
5.2.7. Competența în materie de asigurare.....	684
5.2.8. Cazul cererii în care judecătorul este parte	686
5.2.9. Competența în ipoteza alegerii de domiciliu.....	694
5.2.10. Competența alternativă potrivit unor legi speciale	695
5.3. Competența teritorială exclusivă.....	696
5.3.1. Cereri privitoare la imobile	697
5.3.2. Cereri privitoare la moștenire.....	700
5.3.3. Cereri privitoare la societăți.....	707
5.3.4. Cereri privitoare la insolvență sau concordatul preventiv.....	708
5.3.5. Cereri împotriva unui consumator	709
5.3.6. Cereri privitoare la persoane	710
5.3.7. Cereri în cauze maritime și fluviale	711
5.3.8. Cereri în legătură cu incidentele privind arbitrajul	712
6. Incidente procedurale privitoare la competența instanței	712
6.1. Excepția de necompetență.....	713
6.1.1. Invocare.....	713
6.1.2. Clasificare.....	722
6.1.3. Soluționare	722
6.1.4. Hotărârea de declinare a competenței. Particularități	726
6.2. Conflictul de competență.....	728
6.2.1. Cazuri	728
6.2.2. Procedura de soluționare.....	737
6.3. Prorogarea de competență.....	741
6.3.1. Prorogarea legală de competență	742
6.3.2. Prorogarea judecătorească de competență	761
6.3.3. Prorogarea convențională de competență.....	787
5. ACTELE DE PROCEDURĂ ȘI TERMENELE PROCEDURALE.....	793
1. Actele de procedură	794
1.1. Noțiune.....	794
1.2. Clasificare	794
1.3. Condiții pentru săvârșirea actelor de procedură.....	796
2. Nulitatea actelor de procedură	803
2.1. Noțiune. Particularități.....	803
2.2. Clasificare	804

2.3. Cazuri de nulitate	806
2.3.1. Nulitatea condiționată de vătămare	806
2.3.2. Nulitatea necondiționată de vătămare	814
2.4. Mijloacele de invocare a nulității	816
2.4.1. Excepția nulității. Invocare	816
2.4.2. Actul de procedură prin care este soluționată excepția nulității.....	824
2.4.3. Efectele nulității	825
3. Termenele procedurale	827
3.1. Noțiune.....	827
3.2. Clasificare	828
3.3. Calculul termenelor	831
3.4. Durata termenelor procedurale.....	837
3.5. Sancțiunea nerespectării termenului procedural	844
3.5.1. Decăderea.....	844
3.5.1.1. Noțiune.....	844
3.5.1.2. Condițiile decăderii	847
3.5.1.3. Cazurile în care intervine decăderea	848
3.5.1.4. Cazurile în care nu intervine decăderea	850
3.5.1.5. Efectele decăderii	852
3.5.2. Anularea	853
3.6. Repunerea în termen	853
6. AMENZI JUDICIARE ȘI DESPĂGUBIRI.....	861
1. Amenzi judiciare	862
2. Despăgubiri.....	868
3. Stabilirea amenzii și despăgubirii.....	870
4. Reexaminarea	873